

De straatmuzikant

Het kleine stadje ligt zich te koesteren in het vrolijke zonnelicht. De linden langs het gezellige grachtje prijken met een overdadig rijke bladerdos en de bloemen in de tuintjes voor de huizen stralen een rijkdom van geuren en kleuren uit.

Zelfs in de oudere wijken van 't stadje, waar de huizen verveloos en niet al te best onderhouden zijn, waar men geen keurig onderhouden voortuintjes ziet en waar de bomen geheel ontbreken, schittert de zon even glorieus als in de welvarender buurten.

Gezellig toch het leven in zo'n knus stadje ergens in Nederland!

De melkboer is al bijna klaar met zijn ronde... hij heeft altijd haast, want zijn klanten moeten voor koffietijd geholpen zijn. De bakker doet het kalmer aan. Hij begint pas na tiene en zijn geurige verse brood vindt bij lunch of avondeten nog gretig aftrek.

De bakker van zijn kant is goed op de hoogte van wat zich in het stadje afspeelt en vindt gretig gehoor bij zijn klanten, maar dit... Hoor! muziek! Muziek en zang! Leuk hoor! Dat past wel bij zo'n heerlijk zonnetje!

Ginds staat de muzikant-zanger!

Door de wat al te eentonige straat klinkt het lied:

*Dankt, dankt nu allen God
Met blijde feestgezangen.*

De beide vrouwtjes aan de deur bespraken juist met de bakker de moeilijke woningproblemen, maar het lied tovert een tevredener trek op haar gezicht. Wat kan dié oude baas nog zingen!

En wat speelt hij mooi! Zeker een heilsoldaat! Neen! dan moest hij ook zo'n pakkie aan hebben! Je zou zeggen, zo'n oude vent, die nog liedjes moet zingen voor 'n enkele cent! Royaal beloven de vrouwtjes, dat ze hem best een enkele cent willen geven en de bakker belooft hem in gedachten een oud brood, dat hij bij de klanten toch niet kwijt kan. Intussen loopt de oude verder met z'n geleide van belangstellende snotneusjes, die het een geweldige gebeuren vinden, haast even mooi als een draaiorgel. Even verder brengt hij ten gehore:

*Waar de blanke top der duinen
Schittert in de zonnegloed...*

Voorbijgangers blijven even staan, een slagerejongen toomt zijn vaart in en nog met een voet op de trapper hangt hij luisterend op zijn karretje. Een paar huisdeuren gaan open, centen worden gereed gehouden...

Maar er is aan deze muzikant iets heel bijzonders... hij gaat de huizen niet langs, hij vraagt niemand om betaling voor zijn kunst...

Aan 't eind der straat klinkt een nieuwe melodie. Uit volle borst zingt de oude:

*Van boven moet het alles komen,
Wat leven wekt en leven voedt*

Uit het laatste huis van deze straat komt een oud heertje naar buiten, loopt op de zanger toe en vraagt: „Vriend, ben jij die zanger, die trekt door het land? Naar zo iemand hebben mijn vrouw en ik al zo lang uitgezien. We zullen juist koffie drinken; als je zin hebt in een bakkie, dan is dat je van harte gegund.” Die vriendelijke uitnodiging neemt de muzikant graag aan en het uurtje, dat hij bij deze mensen doorbrengt, is hem als een feest. Bij het afscheid zegt het oude heertje: „Je moet me beloven, bij ons aan te komen, als je hier nog eens zingen wilt.”

Met nieuwe kracht en frisse moed begint de zanger de volgende straat af te werken. Een nette straat is het, met welverzorgde bloemtuintjes voor de keurige huizen. Daar brengt hij ten gehore:

Ga niet alleen door 't leven

De woorden klinken op tegen de gevels, het zomerkoeltje draagt ze door openstaande vensters gemakkelijk naar binnen. Ook bij gindse met heliotroop begroeide gevel, waarachter een wit gezichtje in een even wit bedje zich luisterend opricht om toch goed te kunnen horen.

*Wie kan er tranen drogen
Als Jezus? Immers geen!
Richt dan de treurend' ogen
Naar Jezus heen!*

Slechts een enkele deur is er opengegaan, slechts een enkele hand heeft naar een foonje gezocht, maar ook hier heeft de zanger niets gevraagd, niets ontvangen.

't Heeft zijn zanglust niet gedoofd. Bij een volgende, nog al deftige straat begint de oude tenminste een nieuw lied.

*In Hollands duin prijs ik mijn vaderland;
Een rozentuïn geurt aan der heuvelen rand;
Het lied der zee weerklinkt,
een lied vol majesteit...*

En dan breekt het gezang af... het nachtegaalkoor komt niet aan bod, want een barse stem voegt de zanger toe: „Ho, vriend! je zingt er lustig op los, maar je bent hier niet in de duinen. Zingen en spelen is hier op de openbare weg verboden, tenzij...”

De oude onderbreekt zijn gezang, kijkt de agent wat verwonderd aan en glimlacht. „Is het werkelijk verboden? Dat vind ik een raar ding. Men mag op de openbare weg praten en lachen, men mag er met rammelende karren, met dreunende wagens en luid toeterende auto's rijden, men mag van alles, alleen niet zingen en spelen. Waarom niet?”

„Ik zei het je al, daarvoor moet je verlof van de burgemeester hebben. Heb je verlof?”

„Neen dat heb ik niet.”

„Dan moet ik je bekeuren.”

„Kom nu toch, agent! Dat zou al te mal zijn!”

„Het is tegen de verordening, snap je.”
„Een rare verordening, als je 't mij vraagt.”
„Raar of niet, ik zou je raden, bij de burgemeester dadelijk een verlofbriefje te vragen... daar aan de overkant zie je 't stadhuis.”
„Ik heb geen verlofbriefje nodig, maar goed... ik zal naar de burgemeester gaan.”
Op dat ogenblik komt er uit 't huis, waar de oude voor heeft staan zingen, een jochie naar hem toe.
„Man! mamma vraagt, waarom je niet verder zingt. Mamma vond 't zo mooi! En je krijgt een dubbeltje... hier!”
„M'n beste kereltje, ik zal straks verder zingen. Eerst moet ik even met deze meneer mee. Dat dubbeltje mag je in je spaarpot stoppen en... jij krijgt deze appel van me.”
„Straks verder zingen... ja, als je verlof krijgt!” bromt de agent.
Hij weet niet goed, hoe hij met dit geval aan moet... deze liedjeszanger is zo heel anders dan het gewone soort...
Het tweetal komt in 't stadhuis... de burgemeester is present.
„Burgemeester! een straatmuzikant zonder verlofbriefje!”
„Wat? Alweer één?”
„'t Is een oud man, burgemeester. Hij ziet er fatsoenlijk uit.”
„Speelt hij goed? De mensen moeten tenslotte waar voor hun centen krijgen.”
„Dat durf ik niet te beweren.”
„Nu, laat de vent maar komen en vraag meneer Kraling, of die hem keuren wil.”
„Ja, burgemeester.”
De oude zanger verschijnt voor de hoge autoriteit, die het slachtoffer met een snelle blik taxeert.
„Hm! 'n fatsoenlijke vent en vrij oud.”
„Ga zitten, vriend...! Ah, daar is meneer Kraling al! Ik zou willen, dat u de prestaties van deze man even toetste, of hij een verlofbriefje kan krijgen.”
„Dan zal hij een proeve van zijn kunnen moeten geven... kunst zal het 't wel niet zijn. En...! hoe is je naam?”
„Jan Moot meneer.”
„Hoe oud?”
„Twee en zeventig, meneer.”
„Zo, zo! En moet je nu nog je kostje langs de huizen ophalen? Maar... enfin. Je bent geboren te...
„Amsterdam, meneer.”
„Wel Moot, laat dan maar eens horen.”
Even tokkelt de oude op de snaren van zijn viool, dan zingt hij.

*Gij, leeuwerik en gij nachtegaal!
Al zingt gij heel verscheiden,
Toch houd ik van u beiden
En hoor graag naar uw zoete taal
Wanneer ik dwaal
Door bos en veld en weiden!
En naar uw juichen en gezang
Mocht ik wel luisteren, dagen lang.*

Burgemeester, secretaris en agent luisteren geïnteresseerd toe... een aardige onderbreking is dat in hun wat eentonige bezigheden. Ze willen nog wel iets horen en de man zingt en speelt vrij goed.

*Alle man van Neerlands stam
Voelen zich der vaad'ren zonen,*

„Zo, dat is flink gezongen en je bent een goed vaderlander,” prijst de burgemeester. „Nu nog een liedje en de zaak is rond.”

*Als ge in nood gezeten,
Geen uitkomst ziet... ,*

Bij 't tweede couplet wuift de burgemeester: „Zo, vriend, je wordt bedankt. En... is U tevreden, meneer Kraling?”

„Och, burgemeester... de liederen zijn een beetje... ja, hoe zal ik het zeggen... een beetje antiek, hé! Ik meen me te herinneren, dat mijn grootje zo iets wel zong, maar de man zingt en speelt behoorlijk... neen, ik heb geen bezwaar.”

„Ja,” zegt zijn superieur, „de mensen zouden misschien liever wat anders, iets frissers en opgewekter horen en dat zou ook meer geld in 't laatje brengen... Of valt het nog al mee met de ontvangsten?”

„Burgemeester,” zegt de zanger bescheiden, „ik zing en speel niet voor geld, ik ga niet langs de huizen vragen, ik neem geen geld aan...”

„Geen winstgevend zaakje, dunkt me. Maar waarom zing en speel je dan? Je moet toch ook leven? Zo iets is onbegrijpelijk!”

„Interessant, interessant!” mommelt de secretaris, die overweegt of deze man wel normaal is, want...

„Ik ben twee en zeventig, burgemeester en kan niet meer werken vanwege mijn slechte gezicht. Ik heb die centen ook niet nodig. Toch moet mijn leven zin en doel hebben, al is het niet productief.”
„Welk doel heeft je leven dan?”

„Ziet U, burgemeester! God schiep vogels en bloemen. Dat heeft Hij gedaan om Hem te loven en alle mensen blij en gelukkig te maken. Ik probeer dat te doen door mijn liederen. Ik heb ze in mijn jeugd geleerd en ze hebben mij de jaren door vreugde gegeven... ik zong en speelde graag. Nu probeer ik, anderen iets van die vreugde mee te geven.”

„Dus je vraagt nooit geld?”

„Neen, burgemeester, ik vraag nooit geld en zou het ook niet aannemen.”

„Dat is... enfin, een mooie opvatting van 't leven. Je kunt, dunkt me, een verlofbriefje krijgen. Is 't niet, secretaris?”

„Zeker, burgemeester!”

Het verlof wordt geschreven en vijf minuten later zingt de oude voor het huis aan de overkant het beloofde lied verder, maar brengt op de koop toe nog ten gehore:

*Heer! ik hoor van rijke zegen
Die Gij uitstort keer op keer.
Laat ook van die milde regen
Drupp'len vallen op mij neer!*

Dan bergt hij de viool in het foudraal en zoekt de bus op, die hem naar het naaste dorp brengt, waar hij woont.

Hij heeft, ondanks zijn twee en zeventig jaren nog een taak in de wereld.

En hij dankt er God voor.

WERELDSCHOUW

Onrustig begin van nieuwe jaarronde

W. BROOS

Het nieuwe jaar is bepaald niet rustig begonnen. Integendeel, 1961 kwam ter wereld in dagen van spanning en onrust, van oorlog en opstand. Om maar 'n paar namen te noemen: België, Laos, Algerië, Cuba, Kongo. Vijf namen van landen waar het geen „vrede op aarde” was, maar strijd, verdeeldheid, conflicten.

Over de politieke stakingen in België valt geen goed woord te zeggen. Onze zuiderburen moeten bezuinigen, hun levensstandaard — de hoogste in het naoorlogse Europa — moet, mede door het verlies van Kongo, omlaag en daarom had de regering-Eyskens noodgedwongen een versoberingsprogramma opgesteld. Er was dus geen arbeidsconflict, maar een politieke kwestie aan de orde en toch stelde hiervoor het socialistische vakverbond, in nauw overleg met de Belgische socialistische partij, de hefboom van de stakingen in werking.

We kennen de noodlottige ontwikkeling: de stakingen vervielen tot ergerlijke sabotage en straat-terreur, waartegen de regering wel met alle kracht móest optreden om nog erger te voorkomen. Maar opnieuw openbaarde zich in dit bloedige conflict (zoals ook bij de koningskwestie en het schoolprobleem) de jammerlijke verdeeldheid van het Belgische volk in een Vlaams en een Waals deel. Die twee groepen verstaan elkaar niet. Willen elkaar ook niet verstaan, letterlijk niet en figuurlijk niet. Nog is het zo ver niet, maar het gaat toch steeds meer in de richting van een officieel gespleten België: een federale staat, waarvoor het meest de Walen ijveren, maar waarvan toch ook de Vlamingen niet helemaal afkerig zijn.

Van België naar Laos is een grote stap, maar ook daar was het een chaos. Het koninkrijk Laos, eens een deel van Frans Indo-China, ligt strategisch op een kwetsbaar punt, waar de belangen van West en van Oost elkaar raken.

Dat is het noodlot van dit overigens onbelangrijke en weinig levensvatbare staatje. De conferentie van Genève in 1954 verklaarde Laos tot een onafhankelijk, maar neutraal land, dat echter door de Ver. Staten financieel, economisch en militair zozeer werd geholpen dat dit haast automatisch moest leiden tot reacties van de genabuurde communistische landen Noord-Vietnam en China. En vanzelfsprekend was deze Amerikaanse steun ook de Sowjet-Unie verre van welgevallig. Conflictstof dus genoeg. De aanleiding tot de huidige moeilijkheden was (na vele regeringswisselingen onder buitenlandse invloeden) de vorming van een „neutralistische” regering, hetgeen Amerika niet zinde

en dat daarom de hulpverlening stopzette. Hetgeen weer eens een staatsgreep tot gevolg had van linkse leiders, die contact zochten met de communistische Panthet Lao-beweging, waarop een derde pro-Amerikaanse regering de verwarring nog groter maakte en eerst toen ontbrandde de onderlinge strijd pas goed. Hierbij staat wel vast dat de „linksen” uit de communistische landen van wapens en vliegtuigen werden voorzien.

Amerika was voor een openlijk ingrijpen en riep de ZOAVO (de Zuidoost-aziatische verdragsorganisatie) bijeen: Engeland daarentegen wilde het conflict localiseren en Laos neutraal houden. Het kwam tot een compromis en de drie mogendhedencommissie gevormd door India, Canada en Polen, gaat als bliksemafleider fungeren en zal deze netelige kwestie moeten trachten op te lossen. Maar in deze doorgaande strijd is de kans op een tweede Korea waarlijk niet denkbeeldig.

Frankrijk en Algerië gingen naar de stembus om bij referendum de politiek van De Gaulle voor een „Algerijns Algerië” al of niet goed te keuren. Zoals wel te verwachten was kreeg de president een ruime meerderheid, al was zijn overwinning in Algerië verre van overtuigend. De Gaulle zal dus nu zijn plannen moeten doorzetten — of het hem lukt is een tweede. Vooral de Algerijnse rebellenregering voelt zich sterk en eist het onderste uit de kan: een vrij en onafhankelijk Algerië zonder enige Franse inmenging.

Het conflict tussen de muis en de olifant, Cuba en de Ver. Staten, is nu zo hoog gelopen dat de diplomatieke betrekkingen zijn verbroken. Zelfs de Veiligheidsraad moest er aan te pas komen.

Intussen gaat het vruchtbare suikereiland economisch op de fles. Dat het nog niet instortte, is uitsluitend te danken aan de Russische roebels.

In Kongo is en blijft de toestand verward, maar het land wordt steeds meer verbrokken en gesplitst in elkaar bestrijdende delen, waar telkens nieuwe „leiders” onderling elkaar bekampen. Secretaris-generaal Hammarskjöld ondernam de verre reis naar Leopoldstad, om daar samen met een verzoeningscommissie te trachten aan de snelle ontbinding van de piepjonge republiek een einde te maken. Veel succes schijnt zijn missie niet gehad te hebben.

Zo is het nieuwe jaar onder weinig opwekkende omstandigheden begonnen. En hoe het eindigen zal, weet God alleen. Maar wel mogen we aannemen dat 1961 in de wereldpolitiek een belangrijk jaar zal worden. Een jaar waarin beslissingen zullen vallen die van wereldwijde betekenis zijn.

WERELD

SCHOUW

Nieuwe bezems — Een nieuwe dynamische politiek

„Nieuwe bezems vegen schoon”, zegt het spreekwoord — welnu, Washington zit vol met „nieuwe bezems”. Dat zijn dan de mannen van de nieuwe regeringsploeg met de jonge energieke president Kennedy aan het hoofd. Zullen zij de waarheid van het oude spreekwoord bevestigen? Laten we maar hopen van niet. Want deze zegswijze betekent dat beginnelingen wel hard van stapel lopen, maar dat na verloop van tijd hun energie en ijver toch weer afzakken en zij tot het oude sukkeldrafje van vroeger vervallen. En dat moeten we nu juist niet hebben.

Hoe 't zal gaan, moet Vader Tijd ons leren, maar in elk geval zijn deze nieuwe bezems flink gestart en dat mag de burger moed geven voor de toekomst. Er is door de Amerikaanse politiek een frisse wind gaan waaien, die de wat mufte duffe lucht van het gezapige „wacht maar wat er van komt” verjaagd heeft. Kennedy en zijn team van vitale deskundige mederegeerders houden van aanpakken; zij zoeken een nieuwe koers om de States weer „hoog op te stoten in de vaart der volken.” En dat was wel nodig, want Amerika was hard op weg om zijn leiderspositie te verliezen, zulks ten gunste van zijn Russische rivaal.

Best mogelijk dat de westelijke bondgenoten nog wel eens vreemd zullen opkijken bij deze nieuwe politiek van Washington. Met name in de koloniale kwesties schijnt de regering-Kennedy een geheel andere tactiek dan tot nu toe te willen volgen. Een politiek die hierop gericht is dat de landen waarlijk vrij en zelfstandig zullen zijn, zonder bevoogding door het Westen, maar óók zonder overheersing door het Oosten. In dit verband mag men denken aan Laos, aan Kongo, aan Algerië en de andere Afrikaanse koloniale gebieden. Dat zal waarschijnlijk wel weerstanden oproepen en 't zal evenmin mogelijk zijn om deze radicale omschakeling er van vandaag op morgen door te drukken, maar 't is de enige weg om tot vrede en rust in de wereld te komen.

Die weg ziet president Kennedy duidelijk voor zich, maar hij weet te goed dat hij alléén het hoge einddoel nooit bereiken zal. Men moet sámen op weg gaan, samen strijden, samen alle geestelijke krachten opbrengen en ook... samen offeren. Na zijn grootse installatierede, die heel de wereld en vooral het vrije Westen moed en vertrouwen gaf, heeft hij niet geschroomd speciaal het Amerikaanse volk een spiegel voor te houden. Dat was in zijn State of the Union-boodschap tot het Congres, zijn „troonrede” zo men wil. Hierin zette hij eerlijk en vierkant uiteen dat het rijkste land ter wereld er economisch niet te best voorstaat en dat het de eerste jaren misschien nóg slechter zal gaan. Dat herinnerde onwillekeurig aan Churchills woorden

in de donkerste oorlogsjaren, toen hij zijn volk slechts „bloed, zweet en tranen” kon beloven, maar het dwars door dit alles heen naar de overwinning wilde voeren.

Zo nu ook Kennedy. Hij verhulde Amerika's zwakte niet, maar als heel het volk zich, samen met de bondgenoten inzet, hoeft niemand te wanhopigen aan de toekomst van de vrije wereld. Maar dan moet er ook aangepakt worden, dan zullen er zo nodig offers gebracht moeten worden.

Heel de wereld heeft instemmend geknikt bij het eerste optreden van Kennedy en zijn nieuwe regering. Zelfs uit Moskou kwamen zeer vredelievende geluiden en direct al maakte Chroestsjew een welwillend gebaar door de twee Amerikaanse vliegers vrij te laten, die vorig jaar in Russische gevangenschap waren geraakt. De Moskouse machthebber wil zo spoedig mogelijk zijn Amerikaanse tegen-speler persoonlijk ontmoeten — maar Kennedy doet het kennelijk kalm aan. Hij overhaast zich volstrekt niet met een topconferentie, wel wetend dat de vrede tussen Oost en West moet opbloeien in een milder klimaat en dat woorden waardeloos zijn als ze niet in daden worden omgezet.

Er zijn echter tekenen van dooi in de koude oorlog te bespeuren en dat is al heel wat waard. En het kan de vrije wereld rust geven, te weten dat er thans in Amerika een man aan het hoofd staat met leiderscapaciteiten, een kèrel die van aanpakken houdt. Een nieuwe bezem die schoon veegt, alleen maar omdat hij nieuw is? Nee, zo lijkt het de nuchtere beschouwer toch niet. Deze bezem zal zeker lang nieuw blijven, want het hout is hard en de borstel is veerkrachtig. Dit eerste optreden van Kennedy geeft vertrouwen dat maar niet een aanloopje is geweest en dat straks alles weer zal afzakken naar het oude, het tamme, het afwach-tende. Daar is hij de man niet naar, het blijkt nu reeds duidelijk. Moge zijn hartstochtelijk beroep op het Amerikaanse volk en zijn oproep tot de gehele mensheid om samen te werken en samen te strijden voor de vrede niet vergeefs zijn. Dan alleen kan de dynamische politiek die hij voorstaat vrucht dragend zijn.

Tragisch was, is en blijft de ontwikkeling in Kongo, waar Loemoemba, de man die zo veel van zich deed spreken toen het land vorig jaar juni zelfstandig werd, door moordenaarshand viel. Hierdoor zijn de politieke tegenstellingen nog verscherpt, werd de chaos groter en de burgeroorlog bloediger. En wat kunnen de Ver. Naties nog doen als iedereen tegen iedereen is en niemand van de leiders voor rede vatbaar blijkt? Dit lijkt helaas een onontwaarbare knoop, die met een fors doorhakken niet uit de wereld is geholpen.

W. BROOS